

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Muistio digitaalisen viranomaisviestinnän ensisijaisuudesta - sähköisen tiedoksiannon lainsäädäntö ja muutostarpeet

LAINSÄÄDÄNTÖTYÖRYHMÄN 2. KOKOUS

17.6.2024

Muistion sisältö

- Muistio on toteutettu VM-OM välisessä yhteistyössä.
- Muistiossa on 4 osiota:
 - johdanto ja hankkeen tausta;
 - sähköisen tiedoksiannon lainsäädäntö, nykytila ja arviointi;
 - ensisijaisesti sähköisen tiedoksiannon kehittäminen;
 - yhteenveto.
- 3 osassa on arvioitu ehdotettava malli sekä sen osalta tunnistettuja sääntelytarpeita
- Muistiossa on kuvattu myös alustavaa vaikutustenarviointia
- Lopussa on kuvattu myös kaksi muuta vaihtoehtoista mallia, joita on pohdittu esivalmistelun aikana.

Muistiossa esiin nostetut sääntelytarpeet

Suomi.fi-tunnistus edellytyksenä Suomi.fi-viestien käyttöönottoon

- Ehdotetussa sääntelymallissa Suomi.fi-tunnistusta käyttäville henkilöille avattaisiin automaattisesti Suomi.fi-viestit-tili, jonne viranomaiset voivat lähettää sähköisiä tiedoksiantoja. Tilin avaamisesta informoitaisiin henkilöä.
- Jatkossa sähköiseen tiedoksiantoon Suomi.fi-viestien kautta ei edellytettäisi suostumusta (vrt. asiointilaki 18 ja 19 §)
- Suomi.fi-tunnistautumisen avulla tunnistettaisiin henkilöt, jotka asioivat viranomaisten sähköisissä palveluissa eli heillä on tunnistusväline olemassa ja he käyttävät sitä. Lähtökohtaisesti tällaisilla henkilöillä on arvioitu olevan kyvykkyys myös Suomi.fi-viestien käyttämiseen ja sähköisten tiedoksiantojen vastaanottamiseen.
- Aina Suomi.fi-tunnistamisen käyttäminen ei kuitenkaan välttämättä osoita kyvykkyyttä myös Suomi.fi-viestien käyttämiseen.
 - Valmistelussa on tunnistettu tilanteita, joissa Suomi.fi-tunnistamisen käyttö ei osoita henkilön mahdollisuutta itsenäisesti asioida viranomaisen sähköisessä asiointipalvelussa. (esim. iäkkäät henkilöt). Henkilö saattaa osata käyttää myös vain tiettyä viranomaisen sähköistä palvelua, jota hän on tottunut käyttämään.
- Valmistelun yhteydessä on arvioitava oikeusturvamekanismeja tilanteissa, joissa Suomi.fi-tunnistamisen käyttö ei tosiasiallisesti osoita henkilön kyvykkyyttä Suomi.fi-viestien käyttöön ja sähköisten tiedoksiantojen vastaanottamiseen.
 - Esimerkiksi kieltäytymismahdollisuus ja riittävä informointi (paperikirje kotiin/tekstiviesti tilin avaamisesta?)

Herätteen merkitys

- Suomi.fi-viesteihin saapuneesta sähköisestä viestistä lähetetään heräte henkilön ilmoittamaan sähköpostiosoitteeseen.
- Nykyisin heräteyhteystietojen kerääminen tapahtuu Suomi.fi-viestit-tilin luomisen yhteydessä, eikä tiliä ole mahdollista avata ilman heräteyhteystiedon antamista.
- Jatkossa Suomi.fi-viestit-tili luotaisiin automaattisesti Suomi.fi-tunnistautumisen perusteella, joten heräteyhteystiedon kerääminen kaikissa tapauksissa voi olla haastavaa
 - Tulee arvioida, voidaanko tilille lähettää tiedoksiantoja heräteyhteystiedon puuttumisesta huolimatta.
 - Tulisiko esimerkiksi henkilöitä, jotka eivät ole ilmoittaneet heräteyhteystietoaan tilin avaamisen yhteydessä, informoida esimerkiksi paperikirjeellä tilin avaamisesta ja pyytää ilmoittamaan heräteyhteystieto?
- Tulee arvioida keinot, joilla varmistetaan, että sähköinen tiedoksianto täyttää jatkossakin perustuslain 21 §:n asettamat edellytykset ja tiedoksiantomenettelyn asianmukaisuudesta voidaan varmistua.
- On lisäksi huomioitava, että kaikilla ei välttämättä ole sähköpostiosoitetta käytössään. Mahdollisuus myös esimerkiksi tekstiviestiherätteeseen?

Mahdollisuus kieltäytyä sähköisestä tiedoksiannosta (opt out)

- Asianosaisen oikeusturvan näkökulmasta on keskeistä, että henkilöllä on oltava mahdollisuus myös olla vastaanottamasta tiedoksiantoja sähköisessä muodossa Suomi.fi-viesteihin.
- Heikommat digitaidot omaavien henkilöiden voi olla muutoinkin haastavaa hakea poikkeusta, minkä vuoksi kieltäytymisen tulisi olla mahdollisimman helppoa, eikä siitä saisi aiheutua erikseen kustannuksia.
 - Esivalmistelussa on arvioitu, että henkilön omaan ilmoitukseen perustuva malli olisi muun muassa henkilön oikeusturvan kannalta parempi vaihtoehto kuin hakemukseen perustuva malli, johon sisältyisi myös viranomaisen harkintaa asiassa.
 - Lisäksi on pohdittava, millä tavoin ilmoitus tai hakemus kieltäytymisestä voitaisiin tehdä.
- Samassa yhteydessä tulisi myös arvioida, millä toteutusmallilla henkilöt tulisivat uudelleen Suomi.fi-viestien käyttäjäksi, mikäli he edelleen aktiivisesti käyttäisivät Suomi.fi-tunnistusta.
 - Asialla on merkitystä tavoiteltujen kustannussäästöjen näkökulmasta, mutta paluu Suomi.fi-viestien käyttäjäksi tulee järjestää hallinnon asiakkaan oikeusturva huomioiden.

Suomi.fi-viestien käyttövelvoitteen tarkentaminen

- Suomi.fi-viestien hyödyntäminen on viranomaisten osalta koettu osin epäselväksi.
- Lainvalmistelun yhteydessä olisi tarkasteltava, onko nykyinen tukipalvelulain käyttövelvoite riittävä, jotta viranomaiset tosiasiallisesti jatkossa käyttäisivät palvelua ja lähettäisivät tiedoksiannot ensisijaisesti Suomi.fi-viestien kautta.
- Merkitystä myös viranomaisten informaatio-ohjauksella ja tukemisessa palvelun käyttöönotossa

Alaikäiset

- Muistiossa on alaikäisten osalta tunnistettu tarve selkeyttää tilannetta, jossa alaikäiselle on aiemmin luotu huoltajan toimesta Suomi.fi-viestit-tili ja alaikäinen täyttää 18-vuotta.
- Valmistelussa tulee linjata, rajattaisiinko alaikäiset tunnistautumiseen sidotun mallin ulkopuolelle taikka määriteltäisiin ikäraja, jonka jälkeen lapsi tulisi mallin piiriin.
 - Esimerkiksi Tanskassa ikäraja on 15 vuotta.
- Arvioinnissa olisi tarkasteltava erityisesti sitä, minkä ikäisenä alaikäisen voidaan katsoa riittävällä tavalla ymmärtävän viranomaisten tiedoksiantojen saapumisen Suomi.fi-viestit-tilille ja alaikäisen oman vastuun suhteessa viestien avaamiseen.

Yksityiset digipostipalvelun tarjoajat

- Valtiovarainministeriössä on meneillään selvitys, jossa selvitetään kustannustehokasta tapaa mahdollistaa viranomaispostin lähettäminen yksityisiin digipostipalveluihin.
- Selvityksen pohjalta on tarkoitus tehdä päätökset siitä, voisivatko viranomaiset hyödyntää tulevaisuudessa Suomi.fi-viestien ohella myös yksityisiä digipostipalveluita.
- Mikäli yksityiset digipostipalvelut tulevat osaksi kokonaisuutta, tulee osana arvioida sääntelytarpeet huomioiden perustuslain 124 §:n reunaehdot koskien julkisen hallintotehtävän antamista muulle kuin viranomaiselle.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos!